

UZLUKSIZ TA'LIM TIZIMIDA ZAMONAVIY TENDENSIYALAR ASOSIDA MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA MILLIY QADRIYATLARNI BOSHQARISH MEXANIZMLARI

Begmatova Nodiraxon Numanovna

Qo'qon DU Pedagogika kafedra stajyor o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada uzluksiz ta'lim tizimida zamonaviy tendensiyalar asosida maktabgacha ta'lim tashkilotlarida milliy qadriyatlarni boshqarish mexanizmlari chuqur tahlil qilingan. Ta'lim jarayonini boshqarishda innovatsion yondashuvlar, raqamli texnologiyalar, kompetensiyaviy model hamda ijtimoiy hamkorlik asosida milliy tarbiyani integratsiyalash masalalari yoritilgan. Tadqiqot natijasida maktabgacha ta'lim tizimida samarali boshqaruvni yo'lga qo'yish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: uzluksiz ta'lim, maktabgacha ta'lim, ta'lim menejmenti, milliy qadriyatlar, innovatsion boshqaruv, kompetensiya, raqamlashtirish

Аннотация: В статье представлен углубленный анализ механизмов управления внедрением национальных ценностей в дошкольных образовательных организациях на основе современных тенденций непрерывного образования. Рассматриваются инновационные подходы к управлению, цифровизация, компетентностная модель и социальное партнерство. Разработаны практические рекомендации по повышению эффективности управления.

Ключевые слова: непрерывное образование, дошкольное образование, управление, национальные ценности, инновации, цифровизация, компетенции

Abstract: This article provides an in-depth analysis of management mechanisms for integrating national values in preschool education institutions based on modern trends in lifelong education. Innovative approaches, digitalization, competency-based models, and social partnerships are discussed. Practical recommendations are proposed to improve management efficiency.

Keywords: lifelong education, preschool education, management, national values, innovation, digitalization, competency

Hozirgi globallashuv va axborotlashuv sharoitida ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, uning barcha bo'g'inlari o'rtasidagi uzviylikni ta'minlash dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, uzluksiz ta'lim tizimining boshlang'ich bosqichi bo'lgan maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim-tarbiya jarayonini samarali boshqarish muhim ahamiyat kasb etadi.

Maktabgacha yosh – shaxsning intellektual, ijtimoiy va ma'naviy rivojlanishida hal qiluvchi davrdir. Shu sababli bu bosqichda milliy qadriyatlarni singdirish, bolalarda vatanparvarlik, hurmat, odoq-axloq kabi sifatlarni shakllantirish boshqaruv faoliyatining asosiy yo'nalishlaridan biri bo'lishi lozim.

Uzluksiz ta’lim tizimi shaxsni hayot davomida rivojlantirishga xizmat qiluvchi yaxlit tizim bo‘lib, unda zamonaviy tendensiyalar – raqamlashtirish, innovatsion texnologiyalarni joriy etish, kompetensiyaviy yondashuv va integratsiya muhim o‘rin tutadi.

1. Zamonaviy tendensiyalar va ularning ta’lim boshqaruvidagi o‘rni.

So‘nggi yillarda ta’lim tizimida quyidagi zamonaviy tendensiyalar kuzatilmoqda:

Raqamli ta’lim muhitining kengayishi; kompetensiyaviy yondashuv asosida o‘qitish; ta’lim jarayonini individuallashtirish; innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish; ijtimoiy sheriklik va hamkorlikni rivojlantirish.

Mazkur tendensiyalar maktabgacha ta’lim tizimida boshqaruv faoliyatini yangi bosqichga olib chiqishni talab etadi. Xususan, rahbarlardan strategik fikrlash, innovatsion qarorlar qabul qilish va samarali boshqaruv mexanizmlarini joriy etish talab qilinadi.

2. Maktabgacha ta’limda milliy qadriyatlarni boshqarish mexanizmlari

Milliy qadriyatlar – bu jamiyatning tarixiy tajribasi, madaniy merosi va ma’naviy qadriyatlarini ifodalovchi muhim omildir. Ularni maktabgacha ta’lim jarayoniga integratsiyalash boshqaruvning muhim vazifalaridan biridir.

Boshqaruv mexanizmlari quyidagilarni o‘z ichiga oladi:

1. Strategik rejalashtirish – ta’lim dasturlariga milliy tarbiya elementlarini kiritish;
2. Pedagogik monitoring – tarbiya jarayonining samaradorligini baholash;
3. Kadrlar salohiyatini rivojlantirish – pedagoglarni milliy qadriyatlar asosida ishlashga tayyorlash;
4. Innovatsion texnologiyalarni joriy etish – interaktiv metodlar, o‘yin texnologiyalari;
5. Ijtimoiy hamkorlik – oila, mahalla va jamoatchilik bilan integratsiya.

Mazkur mexanizmlar tizimli ravishda amalga oshirilganda, ta’lim sifati va tarbiya samaradorligi oshadi.

Innovatsion boshqaruv bugungi kunda ta’lim tizimining, xususan maktabgacha ta’lim tashkilotlarining ajralmas tarkibiy qismiga aylangan. Zamonaviy sharoitda ta’lim jarayonini samarali tashkil etish, uning sifatini oshirish hamda tarbiya jarayonini yangi bosqichga olib chiqish innovatsion yondashuvlarsiz amalga oshirib bo‘lmaydi.

Maktabgacha ta’lim tashkilotlarida innovatsion boshqaruvning muhim yo‘nalishlaridan biri loyiha asosida boshqaruv hisoblanadi. Ushbu yondashuvda ta’lim jarayoni aniq maqsad va vazifalarga ega bo‘lgan loyihalar asosida tashkil etiladi hamda ularning natijadorligi oldindan belgilangan mezonlar asosida baholanadi. Bu esa pedagogik jarayonni tizimli va maqsadga yo‘naltirilgan holda boshqarish imkonini beradi.

Shuningdek, natijaga yo‘naltirilgan boshqaruv yondashuvi ham muhim ahamiyat kasb etadi. Bu yondashuvda asosiy e’tibor jarayonning o‘ziga emas, balki erishilgan natijaga qaratiladi. Ya’ni tarbiya jarayonining samaradorligi bolalarda shakllangan bilim, ko‘nikma va qadriyatlar orqali baholanadi.

Zamonaviy ta’lim tizimida raqamli boshqaruv tizimlari ham keng qo‘llanilmoqda. Ushbu yondashuv elektron platformalar, raqamli resurslar va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosida ta’lim jarayonini boshqarishni nazarda tutadi. Bu esa jarayonni tezkor, shaffof va samarali amalga oshirishga yordam beradi.

Bundan tashqari, pedagogik liderlikni rivojlantirish ham innovatsion boshqaruvning muhim yo‘nalishlaridan biridir. Pedagogik liderlik orqali rahbar va pedagoglar jamoasi o‘rtasida samarali hamkorlik yo‘lga qo‘yiladi, innovatsion g‘oyalar qo‘llab-quvvatlanadi hamda ta’lim muassasasida rivojlanish muhiti shakllantiriladi.

Umuman olganda, innovatsion boshqaruv yondashuvlari maktabgacha ta’lim tashkilotlarida ta’lim va tarbiya jarayonini zamonaviy talablar asosida tashkil etish, uning sifatini oshirish hamda bolalarning har tomonlama rivojlanishini ta’minlashga xizmat qiladi.

Rahbarlarning boshqaruv kompetensiyalarini rivojlantirish orqali ta’lim jarayonini samarali tashkil etish mumkin. Ayniqsa, milliy qadriyatlarni boshqaruv orqali joriy etish rahbarning kasbiy mahoratiga bevosita bog‘liqdir.

Xulosa qilib aytganda, uzluksiz ta’lim tizimida zamonaviy tendensiyalar asosida maktabgacha ta’lim tashkilotlarida milliy qadriyatlarni boshqarish dolzarb va muhim masala hisoblanadi. Zamonaviy boshqaruv yondashuvlari asosida ta’lim jarayonini tashkil etish ta’lim sifatini oshirishga xizmat qiladi.

Quyidagi tavsiyalarni ilgari surish mumkin:

Ta’lim boshqaruviga innovatsion texnologiyalarni keng joriy etish; milliy qadriyatlarni o‘quv dasturlariga tizimli integratsiya qilish; pedagog kadrlarning malakasini oshirish; oila va jamiyat bilan samarali hamkorlikni rivojlantirish.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi. “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonun. – Toshkent: Adolat, 2020.
2. O‘zbekiston Respublikasi. “Maktabgacha ta’lim va tarbiya to‘g‘risida”gi Qonun. – Toshkent: Adolat, 2019.
3. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O‘zbekiston, 2021.
4. Ishmuhamedov R., Abduqodirov A., Pardaev A. Ta’limda innovatsion texnologiyalar. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2018.
5. To‘raqulov X.T. Pedagogik menejment asoslari. – Toshkent: O‘qituvchi, 2017.
6. Qodirov B.R. Ta’lim menejmenti. – Toshkent: Fan, 2019.
7. UNESCO. Rethinking Education: Towards a Global Common Good? – Paris: UNESCO Publishing, 2015.